

5

CONCLVSIONES
THEOLOGICÆ,

De

MYSTERIO
INCARNATIONIS

QVÆS

AUTHORITATE ET
CONSENSU REVERENDIS-
SIMORUM, ADMODUM REVE-
RENDORUM, MAGNIFICORUM, NOBILIUM
& Clarissimorum Dominorum, Spectabilis Domini
Decani, cæterorumq; Dominorum Doctorum
Inclytæ Facultatis Theologicæ

In Antiquissima, nec non Celeberrima

VNIVERSITATE VIENNENSI

Pro primâ Theologiæ Laureâ consequenda
discutiendas proponit 28 Iulij, Anni M. DC. LI,

Reverendus ac Nobilis Dominus

GERVASIUS MOSER,
AA. & Philosophiæ Magister.

PRÆSIDE

REVERENDO PATRE

JOANNE BERTHOLDO

è Societate IESV, SS. Theol: Doctore
eiusdemq; Professore ordinario.

*Vienna Austria, Typis Matthæi Cosmerovij, S. C. M. Typog.
in Aulâ Coloniensi.*

FERDINANDO
QUARTO
AUSTRIACO
FERDINANDI III.
MAGNI CÆSARIS,
MAGNO FILIO,
HUNGARIÆ, & BOHEMIÆ
REGI
FELICITATEM.

REGIAS pulsat fores Regina Scientiarum Theologia; Serenissime Rex FERDINANDE. Majestatis illa plena est, & Humanitatis; vultum Tuum exposcit Majestate venerabilem, Humanitate amabilem. Non regnandi cupiditate incensa venit, sed serviendi studio inflammata; quamquam servire Regibus, est regnare. Hanc si Majestatis Tuæ dignaberis oculo, intueberis in illa Deum Humanitate vestitum; si Benignitatis aspexeris intuitu, hominem Divinitate agnosces gloriosum. Mirabilis illa prorsus est, quia Mysterium continet admirabile, ad quod ipsi etiam purissimi Angelorum cœtus obstupescunt, horrore perfunduntur mortales, inferi contremiscunt. Artificiosa est, quia non in nuce Iliadem, sed in carne Deum includit: non ala muscæ quadrigas contegit, sed eum, qui super pennas ventorum ambulat, cœlum & terram suâ immensitate replens, exiguâ corporis nostri nubeculâ, fragilibus, ac propè nullis artubus involvit: non in gemma Gratiarum triadem, sed in MARIA omnis gratiæ claudit fontem: non cōarctat ostijs mare, sed inexhaustum illud æternæ Sapientiæ pelagus parvo Virginis utero circumscribit. Florida est, quia Florem Campi, & lilium præfert

conval-

convallium. Fructuosa est, quia ventris Virginei Fructum representat. Admitte igitur FERDINANDE REX tot decoratam titulis, tot cumulatam dotibus, tot plenam mysterijs, tot insignem ornamentis Scientiarum Reginam omnium Theologiam ad Te venientem; universali utor nomine, licet non proponam universam: totum pro parte sumo, sed ea non postrema; imò, si Mysterijs spectetur magnitudo, generisq; humani utilitas, principali. Digna proinde est Tuæ Humanitatis aspectu; digna Regiæ Serenitatis lumine; digna Austriacis Aquilis, quæ instar Aquilæ nubes volatu prætergressa, Aquilino oculo Patrem luminum, Iustitiæ Solem perpetuo contemplatur. imò lucem ipsam in se continet, quæ cū comprehendi non posset, lux ipsa mortalitatem subiit tenebrarum, & per similitudinē carnis peccati, participationem dedit luminis veri. Patere ergo Magne REX FERDINANDE, me Tuis sub Auspicijs in arenā descendere: si vicero, Tibi vincam; si, quam confector, lauream reportavero, Tuis semper intenta nutibus, Tuis dicata obsequijs virebit, & perennabit. Ut Theologicas has de Verbi Incarnatione Conclusiones sub Serenissimo Tuo nomine disputationi proponerem, Regia me quidem diū detinebat Majestas, ut tamen facerem, animos dedit, nota cunctis, Austriaca Humanitas. Dei simulachrum sunt Reges, qui à sua minimè recedunt Majestate, dum minima etiam clientum obsequia, innatā sibi recipiant Humanitatem. Homo ad DEVM accessit, DEVS à se non recessit, nec hominem consumpsit, sed ita assumpsit, ut nec inferiorem naturam consumeret glorificatio, nec superiorem minueret assumptio. Tu Serenissime Rex, dum de Verbi æterni Incarnatione disceptanti Tua mihi præstas Auspicia, & Regiam servas Majestatem, & Austriacam, quam à Maioribus Tuis accepisti, confirmas Humanitatem. Vive proinde, vive FERDINANDE, Magnorum Parentum Magne Fili, Vive inter tot dignitatis Tuæ mysteria, felicitatis meæ præsagia, victoriæ auguria; & dum ipse fortiter stas Pro DEO & Populo, me in Theologico Agone stantem pro DEO Homine, umbone Regiæ protege Majestatis, gratiā Austriacæ complectere Humanitatis; tali namq; sub protectione, etiam ante pugnam, certam canere possum victoriam, & triumphum. Vale Rex.

MAIESTATIS TUÆ

Cliens æternum devotus

Gervasius Moser.

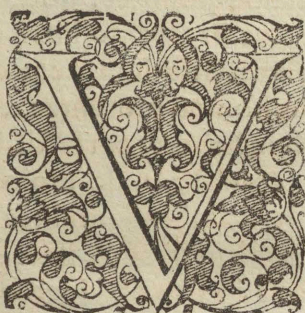

CONCLUSIONES THEOLOGICÆ

D E

Incarnationis Mystério.

I.

VERBI Divini Incarnatio, mirabilium Dei opus ineffabile, Apostolo est *mysterium absconditum à sæculis & generationibus*: &, *Sapientia in mysterio, quæ abscondita est*; quare eius possibilitatem, nulla ratio creata, si-
ve Angelica, si-ve humana evidentèr assequi, aut probare potuit: Si enim coniunctio, naturæ humanæ & Divinæ, in unam, Verbi personam, *ratione ostendi posset, non esset mysterium mirabile, si exemplo, non esset singulare*; potuisset tamen intellectus Angelicus dubitando, de eius possibilitate suspicari, & de facto, suppositâ fide, per varias congruentias potest intellectus humanus verosimiliter in illius possibilitatis cognitionem naturaliter venire; Infinita quippè inter Verbum, & naturam humanam distantia, non tollit proportionem unibilis & uniti, neque intrinsecè Verbum immutatur per unionem, dum intrinsecè unitur, ac aliter se habet ac antea, non tanquam subiectum unionis, sed tanquam terminus; & quia Verbum non mutatur intrinsecè per unionem, non etiam transit de uno esse, ad aliud esse, siquidem hoc est proprium subiecti, & entis in potentia, tendentis per mutationem ad ulteriorem perfectionem. Porro Verbum potius, quàm Patrem, aut Spiritum sanctum incarnari; & naturam humanam præ Angelica assumi, fuit opus Deo, naturæ humanæ, universo convenientissimum.

Coloss. 1.
1. ad Corinth. 2.

Concil.
Toletan. 2.

I I.

Lib. 83. qq.
quaest. 22.

Summa Incarnationis convenientia, nullam in Deo peperit necessitatem, quæ vel physicè, vel etiam moralitèr illum in illius amorem, & electionem efficacitèr impelleret; potuit enim Deus alijs medijs liberare humanum genus à debito culpæ, & ad Iustitiam perducere, quàm per opus Incarnationis: otiosè quipè SS. Patres petijssent à Deo Incarnationem, & nos exaltationem nominis Christi, & gloriam peteremus; quam aliundè non fieri est moralitèr impossibile: & quamvis defacto, quod optimum est, Deum facere facilè concedamus; nullum tamen dari potest bonum creatum adeò excellens, quod Deum antecedentèr ad liberimum eius decretum ad sui prosecutionem ullo modo, etiam moralitèr necessitare possit; Deus enim nihil omnino boni, aut mali accipit ex creaturarum bonitate, aut malitia; qui æquè sibi beatus est, nobis benè, vel malè operantibus, creaturis existentibus, vel non existentibus, ut egregiè docet S. Augustinus, dum inquit, *Vbi nulla est indigentia, nulla est necessitas, ubi nullus defectus, nulla indigentia, nullus autem defectus in Deo, nulla ergo indigentia.* Adde etiam, quod si Deus necessitate morali optimum eligeret, non minus liber foret, ac modo est, cum nec nostra libertas in hoc consistat, quòd bonum, & malum morale, possit eligere, nec in Christo libertas ideò minuatur, quòd tantum sit libera in exercitio bonorum, actuum; Deus ergo non posset eligere minus bonum moralitèr, sicuti neque peccatum physicè, & tamen adhuc haberet perfectissimam libertatem in ratione libertatis, quæ consistit in dominio sui actus, quamvis non in ratione indifferentiæ transcendentalitèr acceptæ; Cæterum sicuti undequaque est summè perfectus, ita liberrimè minus bonum, præ maiori eligere, ac ad extra producere potest, sine ulla interim actuum Divinorum, etiam per rationem nostram, intrinsecà inæqualitate: quantumvis enim possint extrinsecè esse inæquales, quatenus unus actus respicit obiectum nobilius, quàm alter. v. g. Angelum unus, alter muscam; & consequenter videatur prior actus, per respectum nobiliorem, constitui intrinsecè & formalitèr nobilior, quàm actus posterior; quia tamen omnis actus divinus intrinsecè & formalitèr dicit esse ens divinum. *secundo*, secum identificari omnes perfectiones identificari possibiles, & consequenter omnia attributa divina; hoc posito, licet respectus ad obiectum nobilius, sit secundum se, & specificè spectatus nobilior, quàm respectus alterius actus, ad obiectum minus nobile, quia tamen respectus uterque contrahitur per differentiam formalitèr omninò æqualem, eamque infinitam, nempe esse Divini, & à se, consequenter non potest unus continere maiorem perfectionem, quàm alter, cum uterque dicat formalitèr se continere, & secum identificari omnem perfectionem identificari possibilem: hoc pacto dicitur unus actus Dei, tam perfectus, quàm alter intensivè, ad modum, quo unus actus Christi est tam perfe-

ctus,

ctus, & tanti valoris, quàm omnes alij intenſivè, & perſona Patris, quàm omnes tres Perſonæ Divinæ.

I I I.

Nihilominùs neceſſitatem Incarnationis peccati lethalis gravitas invexit; non ſimpliciter, nam ut inquit S. Auguſtinus, *Sunt ſtulti qui dicunt, non poterat aliter Sapientia Dei hominem liberare, niſi ſuſciperet hominem*, ſed ex ſuppoſitione condignæ ſatisfactionis, quam pro mortali Theologico nulla pura creatura, quantavis ſanctitate, ac charitate Dei prædita exhibere potuit: ſi enim, pura creatura condignam pro mortali exhibere Deo poſſet ſatisfactionem, inaniter profectò SS. Patres contra Neſtorianos, & Arrianos hæreticos depugnâſſent! Hæretici enim benè aſſerebant Chriſtum pro peccatis, totius mundi condignè ſatisfeciſſe, ſed pariter, malè aſſerebant Chriſtum purum hominem, quamvis eximiâ ſanctitate, & gratiæ donis ornatum, fuiſſe: ex quo Patres contra hæreticos urgebant, quòd à pura creatura condignum pretium non potuerit perſolvi, nam inquiebant, quòd *ſi non eſſet Deus, non aſſerret remedium, & quia natura lapſa non potuit aliter reparari, neceſſariò DEVS homo factus eſt*. Sanctus certè Auguſtinus diſertè aſſerit, *neq; per ipſum liberaremur mediatorem hominem Chriſtum, niſi eſſet DEVS*. quia, ut inquit Baſilius ſuper Pſal. 28. *nullus alius poterat condignum aſſerre pretium*. Idem aſſerunt paſſim alij Patres; ſed ſi pura creatura, quantumvis ſanctiſſima, qualem hæretici Chriſtum conſitebantur, poſſibilis eſſet, quæ per ſuam ſatisfactionem condignum poſſet aſſerre pretium, futilis omninò fuiſſet SS. Patrum probatio Divinitatis in Chriſto ex eo, quòd condignum pretium pro redemptione noſtra obtulerit, & ideò Deus eſſe debuerit. Non tamen video, ſi in ſola ratione ſiſtatur, quomodo efficaciter probari poſſit.

13. de Trin.
cap. 3. & 13

Leo Papa.
ſerm. 14.
& 10.
Cyrill 9. 5.
Theſau. c. 7
In Enchiridio. c. 108.
Athanaf. 9.
Cyrill. Alex. Ri-
chardus de
S. Victore
Vigilius,
Damaſce-
nus, Am-
broſi 9, Hi-
larius, Ful-
gentius.

I V.

Cæterùm licet peccatum non ſit malitiæ ſimpliciter infin-
tæ, quia datur unum peccatum majus altero, nec unum,
continet malitias aliorum, etiam intenſivè; uti continet
una Chriſti ſatisfactio, omnium aliarum ſatisfactionum Chriſti va-
lorem; nihilominus ex unanimi conſenſu Patrum, & Concilio-
rum, & Scripturæ teſtimonio deducimus, puram creaturam non
poſſe condignam Deo pro mortali peccato Theologico ſatisfactio-
nem offerre; quia quodvis peccatum mortale meretur pœnam
æternam; qui enim dicit non ex ipſo peccato, ſed decreto & vo-
luntate Dei taxari pœnam æternam peccatis, non ſatis dignè ſentit
de bonitate Dei, qui *citra condignum punit, & ultra eondignum præmiat*;
è contra nulla ſatisfactio, puræ creaturæ juſtæ, quantumvis perfe-
ctiſſima, extinguit niſi pœnam temporalem, ut ex Tridentino con-
ſtat. ergo Quantumcunq; multiplicentur ſatisfactiones, quæ ſolum
finitum operantur, nunquam finitum finito addendo æquabunt
inſinitum, & multiplicata extinctione pœnæ finitæ, extinguent

S. Auguſtin.
lib. 21. de
Civit. Dei.
cap. 24.
Seſſ. 6. c. 14

infinitam. Ex quo etiam capite benè à posteriori colligimus mortale peccatum esse in tali ordine, ut nulla pura creatura possit condignè satisfacere: & consequenter sequitur venialia nunquam æquare in malitia mortale, quia cùm veniale mereatur solum pœnam temporalem, quantumcunque multiplicentur venialia, nunquam merebuntur pœnam æternam. Nec dicas actum supernaturalem charitatis ab homine iusto elicitum mereri vitam æternam, ergo poterit mereri deletionem pœnæ æternæ; Nam primò, actus bonus non meretur vitam æternam reduplicativè, sed specificativè, quia non alio modo meretur vitam æternam, quàm gratiam sanctificantem, quæ est semen gloriæ; & hoc modo dicendi perpetuitas, non est proprietas visionis beatæ, sed provenit ex decreto Dei; & quia aliundè Beati sunt filij adoptivi, quamdiù non agunt contra Patrem, debetur illis habitatio in domo paterna, & hæreditas. Secundò, ad satisfaciendum plus requiritur, quàm ad merendum, qui enim satisfacit, habet contrarium, scilicet culpam, & Deum placandum, quæ satisfactio respicit: meritum autem sine ullo contrario, solum respicit præmiantem. Quare licet vi alterius providentiæ non repugnet unum iustum, alteri iusto, de condigno gratiam sanctificantem mereri; sicuti potest sibi augmentum mereri; attamen nullus alteri in peccato mortali existenti, eam de condigno promereri posset, quia non posset promereri peccati mortalis deletionem.

V.

Alitè ratiocinandum est de peccato veniali, alioque peccato gravi sine advertentia ad Deum, si daretur, commissio. Quare pro peccato Philosophico gravitèr adversante rationi, pura creatura posset satisfacere: pro peccato quippè Theologico, quod continet quandam infinitatem secundum quid, & meretur pœnam æternam, ex eo præcipuè non potest pura creatura satisfacere, quia est offensa ac contemptus gravis & formalis Divinæ Majestatis, sed ubi non est notitia Dei, non potest esse formalis Dei contemptus, aut offensa, cùm nemo jure offendatur ab eo, qui ignoranter deliquit; nec ab objecto malitia refundatur in actum, nisi in quantum cognoscitur difforme rationi. Pro peccato veniali homo iustus non solum condignè satisfacere potest, sed etiam defacto aliquando satisfacit. Colligitur ex Tridentino docente, *venialia citra culpam in confessione taceri posse*, quia nimirum *multis alijs remedijs expiari possunt*, scilicet extra confessionem, sed in Sacramento ex opere operato defacto sæpè extinguuntur de condigno, quidni ergo etiam ex opere operantis extra Sacramentum de condigno expiari possint? Nec video, si homo possit pro pœna temporali per opus valdè heroicum, condignè satisfacere, cur non possit pro culpa veniali satisfacere, commensuratâ pœnæ temporali. Cùm enim peccatum habituale in hoc consistat, quòd sit actuale moralitèr perseverans, hoc est, quod nec sit condonatum, aut pro quo non sit condignè satisfactum, si condigna ponatur satisfactio ad condignè

placan-

placandum offenſum, ſi offenſus non placetur, in æſtimatione prudentum, non rationabiliter, ſed irrationabiliter manet averſus.

V I.

Hinc eſt, quòd ſatisfactio habeat ſe per modum ſolutionis, quæ ab offenſore præſtari debet, nec poteſt illa, pro culpa, oblata, ab offenſo repudiari; Poteſt tamen offenſus repudiare ſolutionem, ſeu ſatisfactionem pro pœna, quia ſcilicet eam taxare, & imponere ſpectat ad Iudicem, non ad reum, qui eam pati debet, quæ à Iudice imponitur: Nihilominus probabile mihi videtur, quòd in inferno, ubi quidem locus non eſt ſatisfaciendi, poſſit damnatus ſatispati pro pœna temporali, veniali, aut etiam debitâ mortali, in hac vita quoad culpam, non quoad pœnam temporalem delero, nec per accidens in æternum punietur. Licet enim ibi non ſit locus gratiæ, nec pœna, quam quis meritus eſt, ex miſericordia mitigetur; quia tamen debitorem eſſe pœnæ, nihil aliud dicit, quàm debitum eſſe contractum per peccatum, nec eſſe dimiſſum, aut ſolutum, cùm autem ſatispaſſio ſolùm reſpiciat pœnam, quæ à Iudice reo infligitur, certè quando Iudex tantam pœnam infligit ex Juſtitia, quantam reus ex debito contracto debebat ſuſtinere, totum debitum ſolveth, ſi hanc ſuſtineat: Nec refert damnatos in mortali eſſe, pravumque affectum & approbationem peccatorum habere; nam ſunt in termino, ubi nec mereri, nec demereri poſſunt, alioquin non per accidens, ſed per ſe puniretur pœnâ æternâ ex veniali proveniente; quare etiam non retractatâ culpâ, ſatispaſſione pœnam temporalem extingui cenſendum eſt.

V I I.

Derivabatur valor in opera, ac ſatisfactiones Chriſti, ab infinitâ Perſonæ operantis dignitate. Et quamvis ſuppoſitorum ſint operationes denominativè, quia modus operandi, ſequitur modum eſſendi, quatenùs natura ut operetur, debet eſſe perfectè conſtituta; operum tamen ipſorum principium elicitivum fuit humanitas Chriſti, quæ ſanctificabatur, ac Deificabatur ſanctitate Increatâ ſubſtantiali intrinſecè & phyſicè: Sed an ab ipſa Perſonalitate Verbi, an ab ipſa natura Divina ſanctificetur? contròverſum eſt, nobis placet à perſonalitate formaliter & immediatè, mediatè tantum, & in concreto à natura Divina ſanctificari. Quâ enim ratione à natura immediatè ſanctificari poſſet natura humana Chriſti, quæ non immediatè naturæ, ſed perſonalitati Verbi unitur? id enim, quod tantum mediatè unitur, non poteſt dare effectum ſuum formalem immediatè; Sic, eſto Angelus aſſumeret naturam humanam ſanctam, ſanctitas naturæ humanæ, non ſanctificaret naturam Angeli, quia ſolùm mediatè uniretur; Nec refert, quòd hoc caſu tantum mediatè realiter uniatur gratia, nam naturam Divinam uniri humanitati mediatè virtualiter, perinde eſt, ac uniri mediatè realiter; Virtualis enim intrinſeca diſtinctio, quæ inter aliqua præ-

dicata Divina admitti debet, æquivalenter est realis, & præstat idem in ordine ad salvanda prædicata contradictoria, produci, & non produci, uniri, & non uniri, quod realis distinctio: sicut enim, Deus eminenter, & æquivalenter est lapis, ita eminenter & æquivalenter continet in aliquibus prædicatis realem distinctionem, ut perinde in ordine ad salvanda prædicata contradictoria independenter à nostris conceptibus se habeat, ac si realiter illa prædicata Divina essent distincta; hinc illa distinctio bene vocatur æquivalenter realis, quæ oritur ex eminentissima perfectione Divina. Et verò si concedatur, quòd natura Divina sanctificet humanitatem Christi, sive mediatè tantum, sive immediatè uniatur, quidni concedetur pariter, quòd tota Sanctissima Trinitas sanctificet eandem humanitatem, cum effectus naturæ Divinæ sint indivisi? Et ulterius, si mediata unio sufficit ad præstandum effectum sanctificationis, eadem sufficiet, ut eadem natura Divina dicatur Incarnata, & consequenter tota Trinitas, quod repugnat fidei; Ab unione tamen humanitas sanctificabatur ut *Quo* tantum, seu ut à via, non ut *quod*, & ut à forma, sicuti neque ab unione gratiæ, homo justus, sanctificatur, ut *quod*, aut unio albedinis, ut *quod*, albificat.

V I I I.

Porro quantumvis Verbum non omnes perfectiones, quas ipsum habet, naturæ humanæ communicavit, in genere tamen sanctitatis participatæ, omnem tribui possibilem, communicavit, quia non potest major sanctitas communicari, nisi extensivè, quantumvis tota Sanctissima Trinitas eandem naturam assumeret; Interim infinite simpliciter physice natura humana sancta non fuit, quia major est sanctitas Verbi, quàm humanitatis, Verbum enim est infinite sanctum per se, & essentialiter, humanitas tantum mediante Unione; & ob eandem rationem inæqualiter amatur à Deo Personalitas Verbi, & humanitas sanctificata, nec tam perfecte hæc subsistit, quàm natura Divina, scilicet in se, & per identitatem. Nasceatur verò valoris infinitas in operibus Christi, quòd opus cum sit honestum, & supernaturale, est pariter à Persona infinite digna: quòd enim persona est dignior, eò opus, à tali persona, exhibitum, in æstimatione morali censetur dignius, & majoris valoris. Ex quo capite nascitur, quòd gratia habitualis magis intensa, non magis augeat operum nostrorum valorem, quia scilicet, quantumvis præstet hominem magis justum, sanctum, gratum, non tamen majoris dignitatis, siquidem major gratia, non elevat hominem ad digniorem statum, quàm gratia minor, utraq; enim indivisibiliter ad statum supernaturalem, & filiationis adoptivæ elevat. Ex quo sequitur universaliter falsum esse, quòd sicuti se habet simpliciter, ad simpliciter, ita magis ad magis; alioquin necessariò, quia intellectus requiritur cum lumine gloriæ ad videndum Deum, perfectior intellectus, cum eodem lumine, perfectiorem eliceret visionem: sicque optimè salvatur, quomodo Deus *sine acceptione personarum*, iudi-

cat ſecundùm uniuscuiusq; opus. & quòd peccata æqualia, æqualitèr in purgatorio, in homine juſto & minus juſto, puniantur, quæ ſicuti per maiorem gratiam, non decreſcunt quoad culpam, ita neque quoad pœnam; & aliundè incongruum videtur, quòd homo minus juſtus, per actum ferventiſſimum, minus mereatur, quàm magis juſtus, per actum remiſſum, & negligentem. Quòd verò major gloria ſanctiori reſpondeat, id provenit titulo meritorum majorum, propter quæ, major gratia data eſt, non ut magis perſonam dignificet, ſed tanquam arrha & pignus majoris præmij dandi, intuitu majorum meritorum.

I X.

Quare valor operum Chriſti meſuratus à proportionè, & adæquatione Perſonæ, quoad ſufficientiam, non de facto quoad efficaciam, ad omne præmium excogitabile, & poſſibile ſe extendit, cùm enim Perſona præmianda ſit dignitatis infinitæ, & filius Dei naturalis, nullum præmium excogitabile erit nimis magnum, aut in ratione præmij adæquabit opus valoris infiniti: Sicuti verò gratia habitualis dignificat opera tantùm ſupernaturalia, non naturalia, ita, ſi Chriſtus aliquos actus morales honeſtos naturales tantùm eliciſſet, Verbum probabiliter illos non dignificàſſet ad præmium ſupernaturale, ſed naturale tantùm. Quantumvis verò Deus, tam in demerito, quàm merito intrinſecè ſe habeat, ut forma moralis, quoad dignitatem meriti, & demeriti; diverſa tamen ratione; Nam perſona offenſa, non eſt ultima ratio determinans gravitatem peccati, ſed ultima ratio determinans eſt, primò, magis vel minus de objecto formata cognitio, ſecundò, materiæ gravitas, vel levitas, prout gravitèr, vel levitèr adverſatur naturæ rationali, ut rationalis eſt; at verò Perſona Chriſti operans, eſt ultima ratio determinans, quæ ita opera Chriſti omnia dignificat, ut à nullo limitetur; Hinc omnia opera, ab eadem Perſona Chriſti, ſunt valoris ſimpliciter infiniti, non verò peccata, circa eandem Perſonam verſantia, ſunt valoris & demeriti ſimpliciter infiniti, cùm per veniale & mortale eadem Perſona Divina offendatur, & inter mortalia, ſit unum gravius altero. Hinc opera Chriſti fuerunt ſimpliciter infinite ſatisfactoria, ſi Davidi credimus aſſerenti, quod eſt *copioſa apud eum redemptio*. Et Clementi VI. dicenti, *Unicam guttam ſanguinis effuſi potuiſſe ſufficere pro redemptione totius humani generis*, ut tamen in actu ſecundo ſatisfacerent, liberalem Dei acceptationem intervenire neceſſe fuit.

Pſal. 120.
In Extra-
uag. Vnig.
de pœnit.
& remiſſ.

X.

In omni peccato Theologico, non ſolùm vera realis, ſed etiam perſonalis injuria reperitur; quatenus Deus perfectiſſimum habet dominium in omnes creaturas ratione præditas, conſequentèr in omnes potentias, & actiones noſtras; quarum perfectus eſt Dominus: quidni ergo injuriam realem inferat homo Deo, ſi utatur

se, suisque potentijs, non consentiente Domino, ad usum illicitum? non secus, ac injuriam inferret Petrus, Paulo, si ille equo tantum ad equitandum concessio, uteretur ad currum, contra expressum pactum; hinc peccata nostra, in Scriptura passim, injustitiæ, & iniquitates vocantur; similiter injuriam personalem infert subditus Regi, & creatura Deo, quæ in præsentia ejus, sciens & volens, justissimas ejus leges, contra jus clarum transgreditur, & in ejus præsentia, illius contemnit auctoritatem, dum nec suum debitum, nec Dei jus agnoscit. Nihilominus, quia Deus bona nostra, & operationes, ac etiam detestationem peccatorum, non imperat, aut exigit titulo dominij, & proprietatis, sed jurisdictionis; dum detestamur peccata, exercemus quidem Iustitiæ actus, non quia detestatio titulo dominij exigitur, sed quia jus læsum refarcire tenemur, ortâ Iustitiæ obligatione ex parte nostri; non tamen necesse est statim, ac peccatum est commissum, detestationem ex Iustitia ponere; Iustitia enim, non semper ex præcepto negativo ad restitutionem obligat, sed quando, per actionem iniuriosam damnum permanens est illatum, ut alter minus in bonis suis habeat; Quod si injuria sit illata, non damnum permanens inferendo, ex præcepto negativo non retinendi alienum, non tenemur Iustitiæ satisfacere, sed ex præcepto affirmativo, tenemur satisfacere pro injuria; quomodo, si quis usus est equo alterius, contra voluntatem expressam, sed interim, sine ullo damno, si reddat equum, non tenetur ad ulteriorem restitutionem, sed pro injuria ad satisfactionem, ex præcepto affirmativo, obligatur.

X I.

Interim tamen Christus in persona nostra satisfecit Deo, non solum ex fidelitate, sed etiam ita ad æqualitatem, ut omnes Iustitiæ numeros, ac conditiones expleverit, de quo proinde Apostolus inquit, *quem proposuit Deus, ad ostensionem Iustitiæ suæ*, per quem *empti sumus pretio magno*. Et Patres ajunt, *exactum debitum ad Iustitiæ amissum ex æquatum fuisse in Christi Domini satisfactione*. & S. Basilii: *per Christum omnem Iustitiæ rationem fuisse expletam*. Sed an sicuti nos Deo ex Iustitia obligari possumus, ita etiam nobis possit, non tantum res suas, sed ipse Deus seipsum ex Iustitia obligare, controversum est. Nobis placet sentire cum parte affirmante. Sic loquimur conformius Scripturis, quæ vitam æternam, ut *coronam*, ut *stipendium*, ut *mercedem* justis debitam asserunt. Apostolus certè coronam exposcit inquit, *In reliquo reposita est mihi corona Iustitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die justus Iudex*. & rursus. *Non enim iniustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis*. Patres etiam eandem veritatem agnoverunt. S. Augustinus contra Iulianum, *Deus ipse*, inquit, *quod absit, erit injustus, si ad eius regnum verus non admittatur justus*. & rursus. *Non est, inquit, injustus Deus, ut justos fraudet mercede suâ*. S. Fulgentius consentit inquit, *in sua largitate dignatus est se facere debitorem*. & Bernardus, *promissum ex misericordia, sed ex Iustitia persolvendum*. Patribus correspondent Concilia, Arausicanum,

fecun-

ſecundum & Trident. quæ aſſerunt bonis operibus gloriam tanquam *mercedem* & *coronam* deberi. Nec congruè hæc de fidelitate explicari poſſunt, nam cum ijs, quæ Deus ſolùm ex fidelitate præſtanda promiſit, optimè adhuc ſtat gratia, & miſericordia; ita Incarnationis opus à Deo promiſſum, nihilominus eſt opus miſericordiæ, & gratiæ: Et quamvis Deus promiſerit, ſe peccatoribus poenitentibus remiſſurum peccata, quando ea condonat, gratiam præſtat; at verò gloriam noſtris operibus eſſe debitam non ex gratia, ſed ex Juſtitia, Scripturæ, Patres, & Concilia aſſerunt; Nam, Paulus, inquit, *qui operatur, merces non imputatur ſecundum gratiam, ſed ſecundum debitum.*

Ad Rom 4.

X I I.

Nec majus eſt inconueniens, Deum nobis obligari ex Juſtitia ut filijs, quàm ex fidelitate; neque enim hæc obligatio inchoatur à creatura, ſed oritur à libera Dei voluntate, & pacto; Quare S. Auguſtinus inquit, *Debitorẽ ipſe ſe fecit, non accipiendo, ſed promittendo*, & alibi: *Debitor nobis factus eſt Deus, non aliquid accipiendo, ſed quod ei placuit, promittendo.* Quare etiam, dum creaturæ communicat dominium particulare, ſervato ſibi perfectiſſimo dominio, & independenti, non majus eſt inconueniens hoc dominium ex pacto liberè à Deo ſuſcepto coarctari, & ſubordinari creaturæ, quàm virtute particulari operandi communicatâ creaturæ, ex decreto Dei liberè ſuſcepto, coarctari & ſubordinari omnipotentiam & libertatem Dei creaturæ, in quibus nulla apparet diminutio libertatis aut omnipotentia. Neque ratio perfecti dominij exigit, ut Dominus poſſit liberè uti re ſua ſine injuria alterius in omnibus circumſtantijs; Nam primò falſum eſt, ſi maneat dominium penes duos, in inſtanti translationis. Secundò, ſi Cajus debeat hodiè centum Titio, poſt meſem primò perſolvendos, ſi hodiè expendat, advertendo, quòd ſe reddat impotentem ad ſolvendum poſt meſem, dum hodiè liberè diſponit de re ſua, injuriam facit Titio.

Super Pl.
83.

Serm. 16.
de Verbis
Apſtoli.

X I I I.

Chriftus caput eſt, & Author omnium Prædeſtinatorum, tam Angelorum, quàm hominum; dependenter à cujus meritis, tam primi parentes, quàm Angeli, primam gratiam juſtificationis acceperunt; nam *de ejus plenitudine accepimus omnes.* Eſtque ſententia S. Cyrilli Alexandrini, dum inquit: *Per ipſum enim omnis ſanctificatio ſpiritualis, tum in ſanctis Angelis, tum in nobis ipſis inſita eſt:* Cui conſonat S. Gregorius Magnus, Rupertus Abbas, ubi docet Chriſtum eſſe Regem, & caput electorum Angelorum atque hominum; Item tam homines, quàm Angelos conditos eſſe *propter gloriam & exaltationem Chriſti, quoniam in ipſo condita ſunt univerſa, & omnia per ipſum, & in ipſo creata ſunt, & ipſe eſt ante omnes.* Ex quo deduco venturum fuiſſe Verbum in carne, etiamſi Adam non peccâſſet: præterquam enim, quòd non poterant Angeli, aut primi

Ioann. 1.
Lib. 5. in
Iſai. ſuper
verb. lauda
ſterilis, &c.
cap. 54.
In 1. lib.
Reg. c. 2.
Lib. ult. de
gloria &
honore filij
homin.
Ad Coloff.
1.

D

paren-

Sess. 6. c. 7.

parentes justificari per Christum, nisi hic esset prædestinatus ante Angelos, & primos parentes, & consequenter ante horum peccatum; finis certè adæquatus Incarnationis, minimè fuit redemptio nostra, ut ipsemet Christus sæpius insinuat; quare venit non tantum *ut Reparator*, sed etiam *ut Pastor*, *ut Dux*, *ut Legislator*, *ut Iustificator*; qui fines fuissent, esto Adam non peccasset: Vnde Trident. merito docet Christum non solum esse causam meritoriam, sed gloriam Christi etiam esse causam finalem nostræ justificationis, ubi Concilium pari modo docet *gloriam Christi & vitam aeternam* esse causam finalem nostræ justificationis, sicuti docet *gloriam Dei* esse causam finalem nostræ justificationis. Quis ergo neget gloriam Christi ante Adami peccatum esse intentam, sicuti fuit intentam gloria Dei? Eandem veritatem nobis Divinæ paginæ ostendunt, dum Christus dicitur *Primogenitus omnis creaturæ*, quod de Christo ut homine intelligit Ephesinum, Athanasius, Cyrillus; cui consonat illud Proverb. 8. *Dominus possedit me*. Septuaginta vertunt, *creavit me initio viarum suarum*. quod Patres communiter contra Arrianos intelligunt de Incarnata Sapientia. Hæc loca intelligi non possunt, quòd sit ante omnes creaturas in tempore creatus ad extra, ergo debent intelligi de præordinatione ad intra.

X I V.

NEc Scripturæ, & Patres negantes Christum venturum fuisse, si Adam non peccasset, nobis officiunt. *Venit quidem filius hominis querere, & saluum facere, quod perierat*, sed sine inadæquato, & ut Redemptor. Non ergo negant Scripturæ, & Patres substantiam Incarnationis, sed modum, & circumstantias adventus, quatenus non venisset in carne passibili, & ut Redemptor; id enim negabant, quod quærebatur, & quia gratitudinem, compunctionem, horrorem peccati, & affectum erga Passionem excitare intendebant, negabant Christum passurum fuisse, aut Verbum assumpturum carnem passibilem, si peccatum non esset. Et verò, quis dicet, quòd, quando Patres aliqui negant Christum venturum fuisse, si Adam non peccasset, intelligendos esse absolutè, quantumvis fuissent alia personalia peccata, sine originali? Quare sæpè contingit negari modum tantum, esto videatur substantia negari; sic quando Christus dixit discipulis: *Non ascendam ad diem festum illum*. non substantiam ascensus negavit, sed modum; & quando Marci 13. negavit, *filium hominis scire de die, & hora extremi iudicii*, non substantiam scientiæ, sed modum negavit. Et Patres, & Concilia, Millevitanum & Arausicanum, quando contra Pelagianos asserabant, homines nihil boni posse viribus naturæ, intelligendi sunt, juxta materiam substratam, scilicet *ut oportet, & ad salutem*, non verò simpliciter, & per ordinem ad aliquos actus, naturaliter tantum, bonos.

Ioann. 7.

Marci 13.

Millevit.
Arausian.

X V.

Porrò inter decreta Divina, ſtatuendus eſt ordo intentionis, & executionis, quamvis illum non neceſſarium, ſed Deo liberri-
mum: poterat enim Deus immediatè omnia exequi pro ſuo
libitu: & communiter hunc ordinem concedunt ij, qui aſſerunt
nobis eſſe decretam gloriam, ante præviſa abſolutè merita. Porro
decretum intentionis, tale non eſt, quod non ſit ſimul executionis
rei quoad ſubſtantiam, ſed intentionis vocatur, ut contradiftingui-
tur à decreto executionis; quod præter ſubſtantiam, involvit cir-
cumſtantias: Deus ergo decrevit Chriſtum abſolutè in carne quo-
ad ſubſtantiam, præſcindendo, an in carne paſſibili, vel impaſſibili,
an ab hac, vel illâ Matre, hac vel illâ actione; nec ullus in hoc mo-
do prædeſtinandi defectus ex parte Dei intervenit; quia eſto Deus,
ſicuti omnia in inſtanti æternitatis cognovit, ſic etiam voluerit, aut
noluerit; Theologi tamen inſtantia rationis conſtituunt, ut de
Divinis myſterijs loqui poſſint; Nec Deus erit magis ſuſpenſus,
quando prædeſtinat Chriſtum quoad ſubſtantiam, non determi-
nando, an in carne paſſibili, vel impaſſibili, hac vel illâ Matre, quàm
quando præcepit in antiquâ lege offerri par turturum, aut duos
pultos columbarum; aut in novâ, dum vult audiri Sacrum, ab hoc,
vel illo Sacerdote; quia ſcilicet in illo ſigno rationis, liberrimè à
nobis intelligi poteſt, feciſſe decretum intentionis, quo ſubſtantiam
decrevit; quamvis noluerit decernere, in eodem ſigno, circum-
ſtantias, quas tamen, ſi voluiſſet, potuiſſet unico decreto decernere,
ſicuti perfectiſſimè cognoscebat omnes.

X V I.

Chriftus ergo hoc pacto quoad ſubſtantiam decretus, præ-
ſcindendo, an in carne paſſibili, vel impaſſibili, hac vel illâ
Matre, ſicuti habuit omnia principia operandi, ita viſus eſt
in carne abſolutè benè operari: nam licet aliqua opera depende-
rent à carne paſſibili, v. g. quæ involvebant Paſſionem: alia tamen
erant opera, quæ nullo modo determinatè dependebant à carne
paſſibili, aut etiam impaſſibili, ſed eadem numero habere potuiſ-
ſet, ſive in carne paſſibili, ſive impaſſibili veniſſet, v. g. actus chari-
tatis, & alios actus, quibus ſua merita offerebat; maximè cùm ca-
ro paſſibilis, vel impaſſibilis, non differant ſubſtantialiter, ſed acci-
dentaliter. Minus opera Chriſti dependebant, aut dignificaban-
tur à Matre; nam idem numero Chriſtus, & eadem numero huma-
nitas fuiſſet, ſive producta fuiſſet à ſolo Deo, ſive ab aliâ Matre; Vn-
de licet hæc Mater, in executione, phyſicè genuerit Chriſtum, non
fuit tamen principium per ſe, & eſſentialiter requiſitum, ut Chri-
ſtus produceretur: ex quo ſequitur, operationes Chriſti, nullo mo-
do dependiſſe ab hac Matre; ſed à ſola humanitate Chriſti, à qua
ſanctificata, & ſubſiſtente in Verbo, dignificabantur, non verò à
Matre.

X V I I.

Chriftus paritèr, quà homo, ratione unionis hypoftaticæ, conftitutus eft Ecclefie caput, mediator Deum inter, & homines, & Sacerdos fummus, qui & fatisfecit folvendo pretium Redemptionis, & tanquam Minifter publicus, Sacrificium pro populo offerendo, interceffit: Dæmonum, ac damnatorum Dominus magis, ac Iudex dici poteft, quàm caput, quia non influit, tanquam in membra per gratias, nec voluntariè fe fubijciunt. Cæterum Chriftus quoad fubftantiam decretus, in illo figno, antequam intelligerentur noftre voluntates in voluntatem Adami transfufæ fuiffe, aut Adamum peccaffe. Primò, meruit gratiæ auxilia fimpliciter Angelis, pro quibus, nec mortuus eft, nec Redemptor venit; initiativè verò tantum, per actus independentes à carne paffibili, vel impaffibili, nimirum per actus charitatis, oblationem fuorum meritorum, primis parentibus in ftatu Innocentiæ, B. Virgini, Crucifixoribus (nam hi, ita cum gratijs fufficientibus antecelferunt Paffionem Chrifti, quam inferebant, ut per eam, tanquam abfolutè confummatam, ad hoc, ut non inferrent, gratiam per Chriftum, habere non poffent) Interim tamen iſtis omnibus completivè, & confummativè destinavit, ut darentur illa auxilia per merita fua in carne paffibili vel impaffibili confummata: Vidit quippè Chriftus ſcientià conditionatâ, quod fi Adam poneretur in illis circumſtantijs, & voluntates poſteriorum in hujus voluntatem transfunderentur, quòd Adam peccaret; hinc ante Adæ peccatum obtulit ſua merita efficaciter, ſive in carne paffibili mortem (à qua oblatione formaliter, executioni mandata, dicimur redempti) ſive alia opera in carne impaffibili: quæ ſub diſiunctione erant abſolutè, & infallibiliter futura, & conſequenter Deo intimè præſentia; nam ad cauſam meritoriam moraliter efficientem, ſatis eſt, quòd merita certò & infallibiliter ſint in cognitione Remuneratoris, ut moveant; Quidni ergo moverint Deum? Certè mercator merces ſuas vendet, ſi infallibiliter, & abſolutè videat futuram ſolutionem, quamvis ſub diſiunctione, ſive in auro Hispanico, ſive Arabico: quoniam verò merita Chrifti erant infiniti valoris, merebantur acceptari, & Chriftus quoad ſubſtantiam abſolutè exiſtens, & operans, applicuit ſua merita pro gratia data Patribus; quam Deus quidem prius dedit, ſed quia Chriftus, pro ea obtinenda, ſua merita erat applicaturus; Nam & nos poſſumus nunc petere, ut aliquid factum fuerit de præterito, quod præteritum tamen nunc non fuiſſet factum, niſi nunc futura eſſet oratio, & meritorum applicatio.

X V I I I.

Secundò, ex gratijs, per Chriftum quoad ſubſtantiam decretum, datis, B. Virgo, quæ in primo inſtanti ſuæ conceptionis expeditum habuit uſum rationis, meruit de congruo eſſe Mater Dei, quo merito de congruo poſito, Chriftus illi meruit de condigno Maternitatem; quam de potentia abſoluta, ſibi etiam mereri potuiſſet ipſa B. Virgo, quia non ſubſtantiam Incarnationis, ſed

circum-

circumſtantiam meruiſſet, ut ex ſe potiùs, jam decretus, nſcetur, quàm ex alia Matre. Tertiò, Chriſtus ſuam Matrem jam electam, adhuc ante Adæ peccatum, eripuit à peccato originali, & debito proximo illud contrahendi, per quod dicitur redempta; (nam ſi quis ab imminente captivitate liberetur, dicitur etiam redimi, juxta effatum Regij Prophetæ dicentis: *Qui redemiſti David ſervum tuum de gladio maligno*, ſcilicet Goliath, vel Saulis, à quibus tamen non fuerat caſus) quatenùs voluntas B. Virginis, quæ ſemper fuit pleniffima gratiâ, & verè beata, & omnibus modis irreprehenſa, non eſt transfuſa in voluntatem Adami, ſaltem quoad demeritum; de qua verificatur illud Eſther. 15. *Noli metuere, non morieris, non enim pro te, ſed pro omnibus hæc lex conſtituta eſt.* Et ideo, ut inquit Damascenus, *Ad hunc Paradysum, ſerpens aditum non habuit*; quia nec decuit tantæ Matris dignitatem, nec Dei filij, ſecundùm carnem ex carne Matris, geniti, ſanctitatem. Quartò, Chriſtus primam collationem unionis, neq; de congruo, neq; de condigno mereri potuit de potentia abſoluta; Nam Chriſtus, quoad ſubſtantiam exiſtens, includebat unionem; ergo ipſa unio, quæ dignificabat opus, non poterat cadere ſub meritum ſui operis, per prius à ſe dignificati, ſicuti neq; prima gratia, poteſt cadere ſub meritum operis à ſe eliciti. Quintò, Chriſtus de condigno meruit primis parentibus, & omnibus hominibus, de factò ſeriem prædeſtinationis, aliaque dona ſupernaturalia, per Paſſionem ſuam; *Vnâ enim oblatione conſummarit æternum ſanctificatos*; ipſi verò Patres, uti & humanitas Chriſti, de congruo mereri potuiſſent Incarnationis ſubſtantiam, & executionem; non tamen, poſito hoc rerum ordine, meruerunt. Secùs cenſe de circumſtantijs Incarnationis, nam exiſtentiam quoad modum Patres, ac Beata Virgo defactò meruerunt.

X I X.

Chriſtus defactò venit decreto executionis in carne paſſibili, ad omnia peccata, omnium hominum, tam originale, quàm actualia extinguenta, nam Deus *poſuit in eo iniquitates omnium noſtrum. Cujus ſanguis emundat nos ab omni peccato.* Non veniſſet tamen eo modo, & vi præſentis decreti adæquatè ſumpti, ſi ſola actualia, ſine originali; aut hoc, ſine illis fuiſſet; Imò ſi non fuiſſent iſti homines, ad quos venit defactò redimendos: Nam decretum regulabatur à ſcientia, diſtinctiſſimè omnia, cognoscente, & conſequenter, ſi ex parte objecti, aliqua fuiſſet variatio, non fuiſſet eadem, quæ nunc eſt, voluntas; Quare etiam Chriſtus, ſua merita, pro ijs tantùm obtulit, qui futuri erant, ut poſſent reſiſtere peccato, aut lapſi reſurgere. Interim Redemptionis factæ potiùs motivum erat originale, quàm actualia, quia in illo tota natura humana lapſa fuit, eſtq; radix aliorum peccatorum; Vidit autem Deus originale peccatum in Adamo phyſicè, & moraliter in omnibus poſteris, poſito decreto abſoluto, creandi Adamum caput ſecundarium in ijs circumſtantijs, in quibus, jam viderat illum ſcientiâ mediâ peccaturum, &

Pſal. 143.

S. Iacobus
in ſua Li-
turgia ap-
probata à
6. Synodo
Generali.
Oratione
22. de Aſ-
ſump.Ad Hebr.
10.Iſaiæ 53.
1. Ioan. 1.

in figno priori, ante decretum executionis de Chrifto in carne paffi bili.

X X.

DVas in Chrifto naturas veras, diftinctas, & omninò impermixtas poft unionem hypoftaticam permanfiffe, fide contra Nestorium & Euticheten tenemus; Eft porrò illa unio fubftantialis, ac etiam, tum in genere doni, tum unionis maxima, quia & naturam creatam phyficè cum Deo, & terminos, maximè inter fe diftantes, unit. Licet verò, tota SS. Trinitas, ad hanc unionem effectivè concurrerit (opera quippè ad extra funt indivifa) nihilo minus illa folum Verbum immediatè, & formaliter, fecundùm perfectionem refpectivam, ut terminum, via, non verò Patrem, aut Spiritum fàctum, respicit, *folus namq; Filius fufcepit humanitatem in fingularitate Perfonæ; non in unitate Divinæ naturæ, in id, quod eft proprium Filij, non verò quod eft commune Trinitati*: exercet ergo Verbum, in naturam humanam, proprium munus fubfiftentiæ creatæ.

Toletanū
6. & 11.

X X I.

Affumptibilis erat à Verbo, quæcunq; alia natura fubftantialis, defacto autem affumpta immediatè eft natura humana, & quæ, vel effentialiter illam conftituunt, vel etiam integrant fubftantialiter; ut fanguinem, & reliquos humores, ungues quoq; & pilos, quia omnia hæc pertinent ad integritatem, & conftitutionem hominis. Vnde dicitur à Patribus, & Concilijs, Chriftus *in carne & fanguine nobis communicaffe, & unicam guttam fanguinis effufi potuiffe fufficere ad redimendum genus humanum propter unionem ad Verbum*. Quare etiam manferunt eidem in triduo unita. Non tamen per communicationem Idiomatum benè dici poffet Deus, aut Verbum effufum, ratione unionis ad fanguinem, ficuti benè dicitur, Deus eft caro, aut Deus descendit ad inferos, ratione animæ; jacuit in fepulchro, ratione corporis, quia cùm hæc denominationes homini fimpliciter convenient, Deo etiam, per communicationem Idiomatum, tribui poffunt; effundi autem de homine non poteft dici: Nec femp̃ partiales naturæ, ex modo loquendi hominum, fortiuntur prædicata Dei per communicationem Idiomatum; fic non dicitur, anima eft Deus, aut Verbum eft anima. Nihil tamen prius tempore in humanitate affumptum eft, fed tota fimul, ut Concilia docent, alioquin Verbum non affumpfiffet carnem animatam, neq; B. Virgo Deum concepiffet; executione tamen, funt prius partes inter fe unitæ, quàm affumptæ, fed ordine intentionis, prius affumptæ, quàm unitæ, nam ideò funt unitæ, ut affumerentur; nec tamen prius affumi poterat humanitas, quàm inter fe effent unitæ partes.

Cyrellus
Alex. epift.
8. ad Ne-
ftorium.
Conciliū
Ephes. 1.
cap. 2.
Clem. 6. in
Extravag.
augen. de
pœnit. &
remiff.

Ephes. 1.
cap. 13.
Calcedon.
aétione 1.

X X I I.

Non folâ fàctitate Increatâ, fed præterea gratiâ habituali creatâ, fàctificabatur Chriftus, qui erat *plenus gratiâ & veritate*, fed non tantùm veritate Increatâ, ergo neq; gratiâ; hæc tamen gratia creata, neque neceffaria fuit Chrifto, ut fàctitas,

Ioan. 1.

neque

neque etiam ut regula, ſeu meſura habituum ſupernaturalium, & gloriæ, quæ longè eminentiùs competeſcant Chriſto, ratione unionis hypſtaticæ; Fuit ea finita ſimpliciter, ſed ea meſura, quæ capiti univerſali, ac Filio Dei naturali eſſet proportionata, omneſq; effectus gratiæ daret. Inſuſa eſt primo inſtanti conceptionis, tota ſimul, ratione unionis hypſtaticæ, quo inſtanti pariter beatus fuit, cum quo tamen in Chriſto ſtabat dolor & triſtitia, nam *verè languores noſtros ipſe tulit*, qui de ſe dixit, *triſtis eſt anima mea, uſq; ad mortem*. Cum enim Chriſtus, non tantum eſſet comprehenſor, ſed etiam, viator, motivum viſionis beatæ, non excludebat motivum triſtitie, quæ erant diverſa; illius erat Deus in ſe viſus, huius vel naturæ aſſumptæ nocumentum, vel ruina hominum, vel offenſa Dei, propter quæ vivaciſſimè propoſita, ex ſummo in Deum amore, & Imperio voluntatis, *capit contriſtari. pavere, cadere, & mæſtus eſſe*.

Iſaiæ 53.
Matth. 26.

Matth. 26.
Marci 14.

X X I I I.

Chriftus homo, non fuit filius adoptivus, ſed filius Dei naturalis. Eſt veritas de fide, contra Felicem, & Elipandum definita; Chriſtus enim non eſt perſona extranea, & alienus ab eo, à quo adoptaretur, extraneitas autem, ſicuti per adoptionem, ſolo affectu, & accidentaliter manet conjuncta, ita dicit negationem filiationis naturalis. Sed an ad fidem ſpectet ex Adriano, & Concilio Francofordenſi, Chriſtum etiam in quantum hominem, eſſe filium Dei naturalem, controvertunt Doctores, cum Concilium ſolum ſpecificative videatur loqui, neque humanitas ſit ratio filiationis, ſicuti eſt ratio patiendi, & moriendi, dicaturq; ab Adriano naturalis filius, quia Deus, non quia caro; Veritas tamen nobis certa eſt, Chriſtum etiam in quantum hominem eſſe filium Dei naturalem, & quidem non totius SS. Trinitatis, ſed ſolius Patris; duas quippè filiationes tantum agnoſcunt Patres, alteram ad Patrem, fundatam in generatione æterna Patris, alteram ad Matrem, fundatam in generatione temporali. Auguſtinus certè illud Matthæi, *Hic eſt Filius meus dilectus*, non à tota Trinitate, ſed à ſolo Patre, de Chriſto ut homine, dictum teſtatur, *ibi enim*, inquit, *cogimur Perſonam Patris accipere, neq; enim IESUS etiam Spiritus ſancti filius, aut ſuus filius credi, aut intelligi poteſt*; dicitur autem filius, in quantum homo, à generatione æterna paſſiva, quæ eſt filiatio, & hypſtaſis, per quam, natura humana in Chriſto ſubſiſtit, & per quam, filius in Divinis, à Patre naturam Divinam accipit, & procedit vivens à vivente ſimilis in natura; quia ergo humanitas ſubſiſtit Perſonalitate Verbi, quæ eſt filiatio, & acceptio naturæ Divinæ, ratione filiationis & acceptationis naturæ Divinæ unitæ humanitati, Chriſtus, in quantum homo, eſt filius Dei naturalis, ſiquidem ſit ſimilis in natura, in fieri per filiationem, & in facto eſſe filius Dei naturalis.

à Concil.
Francofor.

2. de Trin.
cap. 10.
cap. 17.

X X I V.

3. generale
Anathe-
matismo 8.

EA de causa etiam, eodem cultu latriæ absoluto Christus ut homo adorandus est, quo Verbum, non quidem ut objectum motivum, sed ut terminus adorationis, nam *Christus IESVS*, inquit Concilium Alexandrinum, *filius unigenitus, qui una adoratione propria cum carne adoratur*, & anathemati subiicit Ephesinum, *eos, qui Christum non una adoratione, quatenus Verbum caro factum est, honorant*. Porro quamvis exteriori adoratione, quæ indivisibiliter exhibetur toti supposito; æqualiter adoretur humanitas, & Verbum, tamen adoratio, seu affectus adorandi interior, non quidem respectu rei volitæ, cum cultus utrique æqualiter tribuatur, sed in modo volendi cultum, diversimodè terminatur ad Verbum, & humanitatem: ad Verbum, ut ad excellentiam necessariam, & secum identificatam, ad humanitatem, propter Personalitatem Verbi, ut rationem motivam, quæ non necessario, sed contingentè competit humanitati; est tamen absoluta adoratio, quia adoratur humanitas propter excellentiam, quæ est in illo supposito; & non quæ sit extra illud, ut contingit, quando Crux, aut imagines Sanctorum cultu latriæ, aut dulciæ respectivo adorantur, propter excellentiam, vel Increatam Verbi, aut creatam Sanctorum, qui tamen propter excellentiam creatam, & eximiam sanctitatem, cultu dulciæ absoluto, ut & B. Virgo hyperdulciæ, adorari possunt. Christus, sicuti in quantum homo non est filius adoptivus, ita neque servus, utrumque enim Adrianus Papa, & Patres Concilij Francofordiensis, pari ratione negant, illum enim negant dici in rigore servum, quem *universalis Ecclesia Deum, ac Dominum suum in dextera Patris profitetur sedentem*, hoc est, in æquali gloriæ & honoris throno, adeoque Christus, *Deum non Dominum, sed Patrem* appellavit.

X X V.

Sicuti in Christo duplex fuit natura, ita duplex intellectus, & voluntas; præter scientiam Increatam ergo, quâ quidem nullo modo intelligebat humana natura, triplex alia in Christo scientia creata fuit, Beata, Infusa, & Naturalis acquisita. Per visionem beatam ab instanti conceptionis collatam, vidit Divinam essentiam, omnia existentia, & futura, tam absoluta, quam conditio-nata, secreta cordium, atque adeò visio beata, vidit seipsam, Deo effectivo concursu determinante ipsam ad sui visionem, nec tamen propterea evasit natura sua indestruibilis; visio enim Beatorum, licet sit vera essentialiter, & habeat seipsam repræsentare; eo modo tamen essentialiter se repræsentat indestruibilem, quo modo est indestruibilis, nimirum ex suppositione, & decreto Dei; quid enim, si Deus alicui Beato revelet suam visionem fore natura sua defectibilem; & solum ex decreto Dei indefectibilem, numquid si per

impossi-

impoſſibile viſio ſeipſam poſtea habeat pro objecto , aliud videret, quàm quod Deus revelavit, ſcilicet, ſe eſſe natura ſua defectibilem, & indefectibilem ex decreto; aut numquid magis fiet incorruptibilis, quòd ſeipſam videat, qualis ex natura ſua eſt, quàm ſi videatur per viſionem alterius Sancti? Aliter tamen dicendum eſſet, ſi foret illa viſio complementum decreti Divini, quo ſtatuiffet illam, nunquam deſtruere, ad quod decretum adſtruendum deſacto nulla ratio ſvadet.

X X V I.

Porrò vidit Chriſtus, *in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ, & ſcientiæ Dei*, per viſionem beatam omnes in Verbo creaturas poſſibiles, niſi aliundè repugnet ex parte objecti aliquam videri, ratione alicujus decreti Divini; ſi enim Deus decerneret, ſe nolle manifeſtare ullum actum intellectûs ulli Beato, illudque ſuum decretum revelaret, & homo crederet, ille actus fidei, non poſſet à Chriſto cognoſci? interim illa viſio omnium poſſibilium, nec infinita fuit, nec omnipotentiæ comprehenſiva, quia cognitio non induit naturam objecti entitativè, alioquin cognitio ſubſtantiæ eſſet, ſubſtantia, cognitio albedinis, albedo in eſſendo: neque omnipotentiam cognoſceret ſecundùm totam ſuam cognoſcibilitatem, eo modo, quo Deus; quod neceſſarium eſſet, ut comprehenderet, per cognitionem ſcilicet, ſubſtancialitèr, & per eſſentiam infinitam. Vidit verò Chriſtus in Verbo creaturas futuras cauſalitèr ſolùm, poſſibiles formalitèr vi viſionis, ratione connexionis eſſentialis, quam dicit Deus ad creaturas poſſibiles, ad quas per ſe primò ordinatur, talem enim ordinem, & connexionem eſſentialem, in Deo concedere, nullam dicit repugnantiam, aut in Deo indigentiam, quia non oritur hæc connexio à creaturis, ſed ab eminentiſſima perfectione, & ſæcunditate ipſius Dei: quæ enim poteſt eſſe potentia, aut ſæcunditas, ſive ad intra in Deo, ſive ad extra, ſine terminò poſſibili? quantumvis verò implicaret Deus, implicantiſſimis creaturis poſſibilibus, hæc tamen implicantiæ Dei, ſolùm ex conſequenti, & ut ab effectu arguitur ex creaturarum implicantiæ, non à priori, & ut à cauſa: per prius enim deberet implicare perfectio Dei, quàm creaturæ, nam ideò iſtæ implicantiæ à poſteriori, quia illa implicat à priori, & non contra. Omnia, quæ vidit Chriſtus, per ſcientiam Beatam, vidit etiam per ſcientiam per ſe infuſam, Per ſcientiam acquiſitam, & per propriam experientiam obtentam, præter objecta ſenſuum, etiam ſubſtantias, ſed abſtractivè, cognoſcebat.

X X V I I.

Scientiam viſionis, & unionem hypſtaticam ſequebatur impeccabilitas Chriſti, talis quippè decebat, ut nobis eſſet Pontifex ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus, & excelſior cælis factus; Proveniebat hæc impeccabilitas ex modo perfectiſſi-

Ad Coloff.
2.Ad Hebr.
7.

mo, quo sanctificabatur humanitas Christi; quare non tantum actuale, aut habituale peccatum humanitati Christi repugnabat, sed etiam potentia proxima ad peccandum, tum ratione visionis beatæ, tum ratione unionis hypostaticæ; deberet quippè ad hoc, ut visio beatæ per peccatum deperderetur, proponi malitia peccati in actu primo, & voluntas se posse determinare ad peccatum, eo modo, quo contingit, quando gratia deperditur; verum implicat stante visione beatâ, quæ proponit solum bonum amplectendum, & malum fugiendum, dari propositionem indifferentem in actu primo de peccato committendo, vel non committendo, & fieri determinationem à voluntate, quæ à visione beatâ, conformiter ad voluntatem Divinam, omnino ad unam partem determinatur? ergo. Nec satisfacis, si dicas præscindi in actu primo, nec intelligi, sitne visio, vel non visio in priori naturæ, antequam voluntas se determinet, nam si prius fuit visio, nec in priori naturæ est peccatum, per quod sit deperdita, non magis præscindet, quàm gratia, quæ per peccatum deperditur; differunt verò, quod hæc, non tollat indifferentiam voluntatis in actu primo, uti tollit visio beatæ. Unio etiam hypostatica, ratione modi perfectissimi sanctificandi humanitatem, ita reddit hanc impeccabilem, ut neque de potentia absoluta, etiam in sensu diviso, posset deperdi; unio enim ita essentialiter sanctificat naturam humanam, ut exigit essentialiter, primò, Deum non dare concursus naturæ in ordine ad malum, secundò, ut tollat potentiæ vim proximam se determinandi ad malum; quod si concedas ratione perfectissimæ sanctificationis implicare actum secundum, quo se humanitas determinet ad malum, necesse est, ut concedas pariter actum primum proximum, seu potentiam proximam, in humanitate, quoad determinationem ad malum, implicare, cum potentia proxima sit per ordinem ad actum secundum. Nec refert potentiam se determinandi secundum se, malam non esse; satis enim est, quod ipse actus sit malus, ut potentia ad illum implicet. Habitus vitiosi tamen, cum infinita sanctitate, non pugnassent.

X X V I I I

CUm impeccabilitate stabat perfectissima libertas ad meritum requisita; sed ut hæc duo simul concilient, aliqui negant Christum rigorosum habuisse præceptum moriendi, obligans sub peccato; sed mandatum per modum directionis, & regulæ proponentis mortem, quod sustinere conantur ex varijs Scripturæ locis, illo, *Oblatus est, quia ipse voluit*; & illo, *Nemo tollit animam meam à me, sed ego pono eam à me ipso*. Quibus favent Patres, S. Anselmus, *Non ergo, inquit, coëgit Deus Christum mori, in quo nullum fuit peccatum, sed ipse sua sponte sustinuit mortem, non per obedientiam deferendi vitam*. Theophylactus super illa verba: *Sicuti & ego Patris mei præcepta servavi*. Ioannes 15, inquit: *Hoc attemperans se audientium infirmitati dicit, non enim qui omnium est legislator, mandatis est obnoxius*. Sed

hæc,

Isaïæ 53.
Ioan. 10.
Lib. Cur
Deus ho-
mo, cap. 8.

hæc, & ſimilia magis libertatem in Chriſto oſtendunt, quàm deſuiſſe præcepti obligationem. Duplici potiffimùm viâ libertatem, quoad ſubſtantiam, cum præcepto moriendi, in Chriſto ſalvabiſ. Primò, ſi dicas potuiſſe Chriſtum à Deo petere diſpenſationem in præcepto moriendi. An non hoc probat illud: *Nemo tollit animam meam, ſed ego pono eam à me ipſo?* Et illud: *An putas, quia non poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo pluſquam duodecim legiones Angelorum?* Vbi clarè oſtendit ſe poſſe impedire mortem, non niſi per petitionem diſpenſationis in præcepto: Quæ verò poteſt eſſe maior libertas, quàm neque hoc inſtanti neceſſariò mori, neque habere neceſſitatem moriendi pro tempore ſubſequenti; Hanc verò libertatem habuit Chriſtus; nam eo inſtanti, quo mortuus eſt, non neceſſariò moriebatur, quia præceptum non obligabat pro illo inſtanti ad mortem, aut ut præceptum acceptaretur; ſed neque neceſſariò mori debuit tempore ſequenti, quia poterat petere præcepti diſpenſationem, & abrogationem, & ita impedire, ne moreretur.

Ioan. 10.
Matth. 26.

X X I X.

SEcundò, benè ſalvabiſ libertatem in Chriſto, ſi dicas, licet non potuerit non mori, fuiſſe tamen liberum ad ſubeundam hanc vel illam mortem, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motivo, actu; ſi enim non obſtante neceſſitate moriendi ex lege naturæ, Martyres per anticipationem temporis, liberè quoad ſubſtantiam moriuntur, cur non Chriſtus (cui alioquin, ratione unionis hypſtaticæ immortalitas debebatur, uti beatitudo) non obſtante neceſſitate moriendi ex præcepto, per anticipationem temporis quoad ſubſtantiam liberè mortuus ſit? Ex hoc tamen non benè inferes, etiam Patres dici poſſe meruiſſe Incarnationem quoad ſubſtantiam, quia meruerunt, quoad temporis anticipationem; Nam in Divina prædeſtinatione dicimur ſolum illud quoad ſubſtantiam mereri, quod prius ut fieret, non fuit decretum, ſed per noſtrum meritum, decernitur, ut fiat abſolutè, non tantùm hoc vel illo tempore, hoc vel illo loco: At verò dicimur mereri liberè per ſubſtantiam mortis, dum illam anticipamus more humano, licet aliundè ſit neceſſitas moriendi, tum quia mors non poteſt nobis eſſe libera quoad ſubſtantiam, niſi per anticipationem temporis, ſic verò prædeſtinatione; tum quia ita affectu efficaci eligitur mors à Martyribus, & à Chriſto electa eſt, ut, licet nulla eſſet neceſſitas moriendi ex lege naturæ, aut præcepti, adhuc eligeretur mors ad proteſtandam fidem, aut obedientiam; qui affectus eſſe non poterat in Sanctis Patribus reſpectu ſubſtantiæ Incarnationis, ſaltem per ordinem ad meritum de condigno; nec eſſet in eo, qui damnatus propter ſcœlœra ad mortem, unâ die prius, quàm ex ſententia, liberè moreretur.

X X X.

Ioan. c. 8.

EX his etiam facile deduces Christum fuisse liberrimum, sine ulla imperfectione morali, ad eligendum actum minus perfectum ex objecto, intensione, motivo, & alijs circumstantijs, præ perfectiore; quia Christus semper operabatur ex beneplacito, & consilio Dei, juxta illud: *Ego quæ placita sunt ei, facio semper.* Deus autem, qui ad optimum eligendum non necessitatur, potest considerare actum minus perfectum ex objecto, præ perfectiori ex objecto; & quia omnes actus Christi sunt æqualis, & infiniti valoris, æqualiter simpliciter Deo placebant: Nec unio hypostatica ad aliud obligabat; neque enim Christus tenebatur lege perfectionis & sanctitatis, nisi ad se constituendum perfectum, & sanctum omni genere sanctitatis, & ad opera Deo gratissima, & juxta ejus beneplacitum, præstanda. Nec refert, quod Sempronius, qui obligatur ex debito ad dandum aureum Cajo, si duos habeat ejusdem omnino valoris, & unum potius det, quàm alterum, Cajus, Sempronio, gratias non debeat, nec in hoc sit laudabilis Sempronius: Nam Christus esto obligaretur simpliciter ad operandum benè, omniaque opera ejusdem & infiniti valoris essent, merebatur tamen laudabilitatem, quia quocunque actu posito, poterat ex motivo, alijsque principijs physicis minus perfectum producere, siquidem etiam objectum, & intensio refundunt in actum bonitatem, & lau-

Apocalipf.
19.

dabilitatem; Nos verò sicuti debemus omnem
nostram Christo sanctificationem ac salutem;
*Ita gaudeamus, & exultemus,
& demus gloriam ei in
secula seculo.*
rum.

F I N I S.